

Az eddigi legjobban rendezett Élet Menete

Tizenhetedszer. Végre. Két esztendő telt el úgy, hogy nem lehetett megvalósítani ezt az eseményt (sem). Az okot mindannyian tudjuk.

Most, 2022 áprilisában alapos tervezés, szervezés után újra elindulhattunk, hogy emlékezzünk, emlékeztessünk a történelem szégyenteljes időszakára, az áldozatokra, a

sokat talán távol is tarthatott, mások a Margit-szigeten várták, míg odaér a menet.

Jászai Mari tér. Egy szögesdrót-installáció melletti dobogón a Sabbathsong együttes alapító tagja, Bódi Mónika a Schindler listája betétdalát játszotta hegedűn, s ahogy mentünk tovább, egy fiú és egy lány az áldozatok nevét olvasta. A hídon

kaik, édesanyák gyerekeikkel pedig elindultak, próbálják túlélni ahol, ahogyan lehet.

„Mi pontosan tudjuk, hogy a közöny hová vezethet, nekünk, akik ma itt vagyunk, ezt tudnunk kell” – hangsúlyozta a szónok, majd beszélt arról, hogy nem szabad sem az orosz–ukrán háború, sem a koronavírus és a holokauszt között párhuzamot vonni. Mindannyian megtapasztalhattuk, milyen az időszávos bevásárlási lehetőség, a kijárási tilalom, azt mondani gyermekeinknek, hogy nem mehetnek iskolába. Saját családját hozta fel példának: mindkét ikerfia alaposan felkészült a bár micvájára, de a nagy eseményt el kellett halasztaniuk, hiszen a zsinagógák is zárva voltak.

Gordon Gábor elmondta a világvárvány okán, hogy a kór mindnyájunkkal ugyanúgy bánik, ugyanolyanok vagyunk, bármelyik templomba járunk, bármilyen az anyagi helyzetünk, vagy kire-mire szavazunk a választáson. Egy dolog azonban változatlan: túlélőinknek és a Világ Igazainak jár a menet elején kisautóknak helyet foglalni és hallgatni, hogy hatalmas tapssal köszönik őket...

A színpadon ismét a műsorvezető, aki szölt arról, hogy az Élet Menete Budapesten 2004 óta minden évben valahonnan tart valahova, és ezeknek a helyszíneknek mindig jelentőségük van, ahogy ma is ez a helyzet. Az újlipótvárosi volt gettó területén álló csodálatos Pozsonyi úti református templom árkádjai alatt, az embermentők tiszteletére felállított

mögöttünk álló sportuszoda is egy ilyen ember, egy ilyen magyar kiválóság nevét viseli, akire az országunk több szempontból is büszke lehetett, és lehet a mai napig. Bemutatva sokoldalúságát, elmondta: magyar építésmérnök volt, akinek a nevéhez fűződik többek között a debreceni Aranybika szálló, a Nemzeti Sportuszoda – amely ma már az ő nevét viseli –, a Millenáris Sportpálya, vagy éppen a Weidlich-palota épülete. Volt gyorsúszó, labdarúgó,

ben a dalban benne volt a művészno egész hányatott sorsa, élete.

Ezután Izrael Államának magyarországi nagykövete, Jákov Hadasz-Handelszmann lépett a mikrofonhoz. Többek között elmondta: „Ez a különleges menet a legnagyobb békés, civil demonstráció a rasszizmus és az antiszemitizmus ellen nemcsak Magyarországon, de Európában is. Az Élet Menete egy évente megjelenő nemzetközi oktatási programmá vált, amely a holokauszt történetére foku-

Gordon Gábor, az Élet Menete első embere

Fotók: Szentgyörgyi Ákos

meggyilkoltakra, s ugyanakkor azokra is, akik nem féltek, akiknek alkalmuk, lehetőségük volt halálra szánt, üldözött zsidó családok életét megmenteni. A Pozsonyi út és környéke a védett házak ellenére sem volt egészen biztonságos helynek mondható... Az Élet Menete indulási pontja idén annak a református templomnak az árkádjai volt, melyet Bereczky Albert püspök (1893–1966) építtetett. A lelkipásztor a pincében egykor sok ezer zsidónak adott menedéket.

Pécsi Tibor, az Élet Menete munkatársa egybekel mellett beszélt Kelenen Zénó szobrászművész alkotásáról, az *Embermentők* szoborkompozícióról, ahol neveket olvasva is tisztelegünk a bátrak, az Igaz Emberek előtt.

A kivétitőn Vargha Máté összeállításában egy rövid videobejátszást láthattunk, amelyben a püspök két unokája, Bereczky János és Nagy Kázmér is megszólalt.

Ezután Verő Tamás főrabbi köszöntötte a túlélőket, a megjelenteket, köztük név szerint a Jád Vásem díjjal kitüntetetteket.

Következett a nyitóbeszéd, amelyet – egyúttal Aharon Tamír nemzetközi igazgató üzenetét is átadva – Michel Gourary, az Európai Élet Menete igazgatója mondott el. Szölt arról, hogy a világ nem felejt: hat-százezer ember négy hónap alatt bekövetkezett halálát nem is lehet. Egyre fogy a túlélők száma, ezért – hangsúlyozta – fontos a fiatalok szerepe, feladata.

Kardos Péter holokauszt túlélő főrabbi a Kél málé ráchámim gyászimát énekelt, most Ukrajnát is érintve.

Verő Tamás megszólaltatta a sófárt, majd a fellevezető molinót követve elindultunk... mert „Vár ránk egy hosszú séta...” Hogy mennyien lehettünk? Nem tudhatom. A szikrázó napsütést megelőző szakadó eső

végig Élet Menete feliratú zászlót tartó fiatalok... A résztvevők teljes körű biztonsága adott volt.

Körülbelül fél 7 lehetett, mikor a Hajós Alfréd uszoda elé értünk. Ott óriási technikai felszereltség, színpad, előtte széksor, kivetítők.

Az izraeli himnusz hangjára csend lett és mozdulatlanság.

A program műsorvezetője, Horváth

Sófárfúvók indítják a menetet

Noémi Rebeka önmagát bemutatva elmondta, hogy 2020-ban *Múló tavaszok melódiája* című művével elnyerte a Svéd Nagykövetség Ungt Kurage díját, s akkor az átadóünnepségen megismerkedett az Élet Menete Alapítvány képviselőjével, Dórával. Ezt követően tartották a kapcsolatot, és pár hónappal ezelőtt az alapítvány megkereste azzal az ötlettel, hogy írjon egy verset a mai alkalomra.

Hozzátette, hogy hivatása, hobbija, küldetése a versírás, s kérte a megjelenteket, fogadják szeretettel *Léptek nyomán* című költeményét, melyet Igó Éva érdemes és kiváló művésznővel közösen adtak elő.

Ezután felkérte Gordon Gábort, az Élet Menete első emberét beszéde elmondására, aki eltérve a formáságoztól, egy mondatban köszöntött mindenkit. Szölt a tőlünk pár száz kilométerre zajló háborúról, ahol – mint már a történelemben előfordult – emberek százai menekülnek, amerre tudnak: a férfiak a frontokon maradnak, nagymamák, uno-

köztéri alkotástól vonultunk ide, a Margit-szigetre, a Hajós Alfréd uszoda elé. Mint mondta, az idei évben szeretnék volna azt a koncepciót követni, hogy bemutatnak egy kiváló magyar sportembert, s rajta keresztül a sportban is tanúsított tolerancia, az egymás iránti elfogadás és tisztelet jelentőségét. Hiszen a versenyeik közben a sportolók nál sem számított semmi más a világon, csakis a saját teljesítményük, nem az, hogy ki milyen ember, honnan származik, milyen vallású. A

Sosem lehet elég korán kezdeni

A Lauder-iskola Sirim kórusának néhány tagja

játékvezető, szövetségi kapitány, újságíró, az első magyar olimpiai bajnok... és nem utolsósorban holokauszt túlélő. Guttman Arnold néven született Budapesten, 1878. február 21-én. Rá emlékezünk egy összeállítással, melynek létrehozásában a kiváló író, irodalomtörténész, Nyáry Krisztián segített.

Következett a Baltazár Színház művészeinek (Keresztes Anna, Kovács Panka, Kocsi Zsófia, Medetz Attila, Fehér Dániel és Szilvási Márton) különleges produkciója: Elek Dóra művészeti vezető és Farkas Dorka koreográfus betanításában egy tavalyi workshop kisfilmjéből részlet, amely a színpadon is meglevenedett. Szölt elfogadásról, szeretetről, életigenlésről. A kellek, pl. egy hosszú piros szalag összekötése vagy a kongadob, mind-mind csupa jelkép, csupa üzenet...

Dani Dáján, a Jád Vásem emlékmúzeum igazgatója videóüzenetben köszöntötte a menet résztvevőit, majd a színpad ismét művészeké lett.

Födő Sándor harmonikán, Furák Péter zongorán kísérte Oláh Ibolya énekesnőt, aki Presser Gábor *Voltam Ibolyka* c. szerzeményét adta elő. Eb-

szál, miközben az előítéletek, az intolerancia és a gyűlölet gyökereit vizsgálja.” Majd kiemelte: „Hiszem, hogy az Élet Menetének egyetemes célja éppen ezért a fiatal nemzedék tanítása, és arra szeretne ösztönözni mindenkit, hogy harcoljon a szégyenteljes, de a világunkban még ma is jelen levő megkülönböztetés, rasszizmus és igazságtalanság ellen.” Folytatta: „A holokauszt túlélők kulcsfontosságúak az oktatási célunk eléréséhez. Ezek a személyek »élő láncszemekként« kapcsolnak minket a szörnyű holokauszt-történetekhez, és ez az az ok, ami miatt növelnünk kell az ilyen jellegű eseményeket, mint például az Élet Menete. Mi leszünk azok, akik a későbbiekben elmondjuk a történeteket a következő generációnak.”

Az ideit menő záróprogramjaként egy gyermekkorú kezezett a színpadra. Bíró Eszter énekesnő, előadóművész és Rév Kata judaikatánár magukkal hoztak 20 fiatal, a Lauder Javne-iskola Sirim kórusát, amelynek legifjabb tagja még csak második osztályos. Két dalt énekelték, táncoltak (Cháj, Bászáná hábáá). Óriási sikert arattak. S kis adalék róluk: „A Sirim kórus 2018-ban alakult a Lauder-iskolában. A kórust Bíró Eszter énekesnő és Rév Katalin judaisztika-tanárno vezeti, a lemezeket Födő Sándor zeneszerző hangszereli és készíti. Ők a megálmodói és létrehozói az iskolában 4. éve bővülő, tematikus zsidó dalokból álló Sirim című CD-sorozatnak, illetve most már a Sirim kórusnak is, amelyben 8–14 éves diákok vesznek részt. 2018-ban jelent meg a Sábati dalok CD, 2019-ben Izrael Állam 70. születésnapjára az Izraeli dalok, 2021-ban a Peszahi és a Hanukai lemez készült el.” (Rév Katalin Hanna)

2022. Élet Menete... Jövőre újra veletek!

Köszönöm, hogy ott lehettem, köszönöm a könnyeket, a mosolyt, a légkört, a biztonságunkat. Mindent. Mindenkinnek, aki bármivel is hozzájárult az eseményhez.

-gáljuli-

Elhunyt Raáb András, a kiskunhalasi hitközség elnöke

Áldott az Igaz Bírő! Fájdalomtól megtörtén tudatjuk, hogy hetvenedik életében, hosszú küzdelem után Raáb András, a Kiskunhalasi Zsidó Hitközség elnöke megért Teremtőjéhez.

Az 1952-ben született Raáb András közel negyedik évszázada, 1998 óta vezetője és megbecsült tagja a halasi közösségnek. Évtizedekig nagy szeretettel és odaadással dolgozott a Kiskunhalason élő maroknyi zsidó közösségért. Elnöksége alatt végig arra törekedett, hogy a helyi vallási és közösségi élet fellendüljön, a zsinagógában aktív hitélet legyen, de számos kulturális, ifjúsági és gyerekprogram elindítása és megszervezése is köthető a nevéhez.

Elnöksége alatt megújult a zsinagóga, és közösségi tereket is kialakítottak. Évek óta megrendezik a nagy népszerűségnek örvendő Kiskunhalasi Zsidó Tábor. Az elnök rendszeresen szervezett izraeli utazásokat is, megismertette a halasiakat a Szentfölddel.

A Mazsihisz választmányi tagja volt 1998-tól, valamint izraelita egyházi vezetőként a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat közgyűlésében is dolgozott.

Munkájának elismeréseként idén februárban a kiskunhalasi önkormányzat képviselő-testülete Pro Urbe díjjal tüntette ki, melyet május 6-án, a város napján vett volna át.

Gyászoljuk a testvér, az apát, a szeretett nagypapát, a halasi zsidó közösség nagyra becsült és szeretett tagját.

Legyen lelke bekötve az élők kötelékébe!

Tisztelettel és nagybecsüléssel emlékezem vissza munkásságodra, megrendülten fogadtam küzdelmes napjaid után a fájdalmas hírt. A Teremtő több évtizednyi feladattal bízott meg, hogy vezesd itteni nyáját. Hálával és örömmel döntöttünk úgy néhány hete, hogy Kiskunhalas Városért kitüntetéssel köszönjük meg ezt a szolgálatot. Fogadja őszinte együttérzemet minden csalátagod, a hitközség minden tagja – írta közösségi oldalán Fülöp Róbert, Kiskunhalas polgármestere.

Ocskay László embermentőről készült dokumentumfilmet mutattak be Izraelben

Az izraeli holokauszt emléknapon, a jom hásoán bemutatták Tel-Avivban a zsidók életét mentő Ocskay Lászlóról készült dokumentumfilmet.

Tel-Avivban, a rangos Cinematheque művészmoziban telt házas vetítésen mutatták be az alkotók jelenlétében az *Ocskay László százados, az elfelejtett hős* című filmet a magyar nagykövetség és az Efraim Kishon Magyar Oktatási és Kulturális Központ szervezésében.

A 2008-ban elkészített film izraeli bemutatkozásán jelen volt Elizabeth Ocskay, a második világháború utolsó hónapjaiban budapesti zsidók ezreinek életét megmentő katonatiszt unokája is.

A rendezvényt Benkő Levente, Magyarország izraeli nagykövete nyitotta meg, aki hangsúlyozta, hogy az elfelejtett magyar hős, aki elnyerte a Jád Vásém holokausztmúzeum Világ Igaza címét, saját életét veszélyeztetve több mint 2000 zsidó honfitársát mentette meg.

A nagykövet elmondta, hogy az akkori magyar államigazgatásnak menthetetlen felelőssége volt abban, hogy a háború végén rövid idő alatt közel félmillió zsidót öltek meg, akik az 1944-es német megszállásig viszonylagos biztonságban élhettek. „Az embermentő hősök nem néztek félre, hanem tudtak választani a jó és a rossz között” – emlékeztetett.

A film vetítése utáni kerekasztal-beszélgetésen részt vett Dombi Gábor és Szita Szabolcs történész, valamint a film forgatókönyvíró-producere, Kollarik Tamás és producere, Novák Tamás.

A magyar Schindlerként említve beszélgettek az egyik izraeli tévécsatornán Ocskay Lászlóról Kollarik Tamás író-producerrel

Képernyőfotó: Magyar nagykövetség, Tel-Aviv

Az alkotók elmesélték, miként találtak rá a témára közel húsz évvel ezelőtt, és felidéztek a forgatás megkezdése előtt Szita Szabolccsal közösen folytatott négyévi kutatómunkát.

„77 év után Ocskay tettei hazaérték” – mondták a film készítői, s kiemelték szerencsájukat a megmennt túlélők felkutatásában. Sajnos azonban a szereplők többsége ma már nem él.

Közlötték, hogy a filmet felajánlották az izraeli oktatási minisztériumnak és a Kan közszolgálati médiának, s meséltek tervükről, a nagyszabású magyar embermentés játékfilm-feldolgozásáról is.

Az Amerikából Izraelbe érkezett Elizabeth Ocskay elmesélt egy családi anekdotát, amely szerint 12 évesen megkérdezte nagypapját, hogy mely országba szeretne elmenni, és ő Izraelt nevezte meg. „Ő nem jöhetett el, de én boldog vagyok, hogy elérkezhettem a nevében” – mondta.

„Otthon nem beszélünk a második világháború idején Budapesten történetekről, de nagyapám lediktálta az emlékiratait, emlékszem rá. Aztán a gyorsírással készült szöveget elküldte Chicagóba egy szerkesztőhöz, és ott nyoma veszett” – mesélte az MTI tudósítójának.

„Haláláról megjelent egy hír, mely után közeli és távoli helyekről is köszönőleveleket és pénzeket kaptunk, ami igazán jól jött, mert nagyon szegények voltunk, és ebből tudtuk kifizetni a temetését” – emlékezett.

Szita Szabolcs hangsúlyozta, hogy sok feladat van még az antiszemizmus és az előítéletek elleni harcban, s hogy a múltból szólva igazat kell mondani, mert különben bűnösök vagyunk. Emlékeztetett rá, hogy nem szabad teljes népeket megbélyegezni, mert minden nép körében vannak hősök és a bűnösökkel együttműködők is. (Shiri Szusza, MTI)

Pokorni Zoltán: A múltat nem eltörölni, hanem bevallani, elmesélni kell

Felavatták a második világháború XII. kerületi áldozatainak emlékművét a Városmajori Jézus Szíve-templom előtt. Az eseményen a Mazsihisz részéről Kardos Péter főrabbi és Kunos Péter ügyvezető igazgató volt jelen.

Pokorni Zoltán, a kerület fideszes polgármestere avatóbeszédében kijelentette: Budapest ostroma az egyik legkíméletlenebb volt a második világháborúban és a világtörténelemben.

„Szörnyű gigászok”, Hitler és Sztálin összecsapásának vált színterévé az áldozatává Budapest. A világháború után a kommunista diktatúra a felejtés politikáját választotta. Ezen kívánt változtatni a Hegyvidék önkormányzata a Turul-szoborral, ám az emlékkálítás helyes szándéka „kicsorbult” a választott szimbólum és az emlékműre került nevek miatt – mondta.

A polarizált politikai viszonyok nem sok teret adtak a higgadt párbeszédnek – emelte ki Pokorni Zoltán.

Fotó: Soós Lajos / MTI

Hozzátette, hogy akkor ezt az „ostromállapotot”, „beszűkült tudatállapotot” maga is folytatta, ezért most bocsánatot kér.

A 2010-es évek történészai kutatásai is befolyásolták az emlékmű megítélését. Kiderült, hogy a Böszörményi és az Istenhegyi út találkozásánál felállított Turul-szobortól nem messze a kerületi nyilasok gyilkosságokat követtek el, az emlékműre pedig hibásan került fel az áldozatok névsora: volt, aki hiányzott róla,

ugyanakkor a gyilkosok közül egyesek neve felkerült rá – mondta a polgármester.

Nyilvánvaló, hogy a 2005-ös állapot nem tartható fenn – szögezte le a kerület első embere. Hozzátette: az önkormányzat történész szakértők bevonásával felülvizsgálta a helyzetet, és pályázatot írt ki a Turul-szobor helyszínének átépítésére.

A múltat nem eltörölni, hanem bevallani, elmesélni kell a magunk és a gyermekeink okulására. Nem igaz, hogy nem ismétlődhetnek meg ezek az események. Nem a nagyszüleink, hanem a gyerekeink miatt kell eleve tartani ezeket az emlékeket, hogy „ellent tudjunk állni a gonosz” – hangsúlyozta Pokorni Zoltán.

A Hegyvidéken már 70 éve is konszolidált polgári jólét, kultúra volt, de ez gyorsan szertefoszlott a háborúban. Mindig jönnek politikusok, akik a nagy igazság nevében kérnek „egy kis aljasságot”, és nehéz észrevenni, hogy hol csapnak be – figyelmeztetett a fideszes polgármester.

Horváth Zsolt, a Nemzeti Emlékezet Bizottság Hivatalának tudományos főigazgató-helyettese a rendezvényen arról beszélt, hogy remélhetőleg az emlékművel sikerült konzensusosan lezárni az azt övező vitákat. (MTI)

Megemlékezés Szolnokon

Gyerekek. Idősek. Nők és férfiak. Újszülöttek. Emberek, mint bárki más. Ám egy pusztító ideológia oltárán áldozatok lettek. Az egykor békés világ, a boldog békeidők szinte egyik napról a másikra váltak az esztelen tombolás mindent elpusztító korszakává. Soha nem történhet meg többet!

„Megrendítő volt azon a helyen állni, ahol egykor a szolnoki gettóban zsúfolódott össze sok ezer ártatlan ember. Megrendítő volt abban az épületben emlékezni, ahol sok évtizede a rabbi olvasott fel népes közösségének a tórából, hogy aztán néhány év alatt mindez emlékké merevedjen, és az élő, prosperáló, Szolnok fejlődéséhez meghatározó mértékben hozzájáruló zsidóság szinte nyom nélkül eltűnjön a holokauszt poklában” – hangzott el az elhurcolt hittestvéreink tiszteletére tartott megemlékezésen. A volt gettó helyén lévő emlékkőnél koszorút helyezett el dr. Róna Tamás főrabbi, Berman Dávid hitközségi elnök, a városi és a megyei önkormányzat vezetői, a diákok és a roma kisebbség képviselői. Az esemény, melynek során az iskolások megismerhették Szolnok botlatóköveit, a Szenes Hanna Emlékkiállítás megnyitójával zárult.

MAZSIHISZ
a változó világra nyitott zsidóság

**GONDOSKODÁS
NEMZEDÉKRŐL
NEMZEDÉKRE**

Kérjük, támogassa Ön is adója egyházaknak adható 1%-ával a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége munkáját!

TECHNIKAI SZÁM: **0358**

Videókon mondanak köszönetet a zsidó népnek az Ukrajnában harcoló izraeli önkéntesek

Vélhetően több száz izraeli utazott Ukrajnába, hogy az orosz inváziót követően önkéntes egységekhez csatlakozzon.

A közösségi médiában közzétett videókon több, az ukrán erőkkkel együtt harcoló izraeli mond köszönetet Izraelnek és a zsidó népnek, amiért támogatják az orosz invázió visszaverésére tett erőfeszítéseiket, írja a *Kibic*.

A széles körben elterjedt videókon ukrán katonai egyenruhában lévő férfiak láthatók egy meg nem nevezett erdős területen. A videók valószínűleg akkor készültek, amikor a katonák megköszönték Ukrajna főrabijának, hogy kóser élelmiszerekkel látta el őket az egyhetes peszáchi ünnep alkalmából.

„Szeretnénk köszönetet mondani Izrael népének és kormányának a segítségért, amit nekünk nyújtanak. Mi itt harcolunk az oroszok ellen ebben a nagyon nehéz háborúban” – mondja az egyik katona héberül. Valamint köszönetet mondott az egyik kijevi zsinagóga közösségének és Mose Azman ukrán főrabbinak is, amiért kóser ételekkel látta el a csapatokat, és segített nekik a peszách megünneplésében.

„Szeretnénk köszönetet mondani az egész zsidó népnek, akik segítenek nekünk – értetek vagyunk itt, az egész nemzetért” – mondja egy másik férfi, aki szintén héberül beszél a felvételen. „Mindazokért vagyunk itt, akiknek az élete veszélyben van. Értetek harcolunk, jó munkát vég-

zünk” – teszi hozzá.

„Mi, az ukrán hadsereg katonái, akik a fronton harcolunk az orosz megszállók ellen, szeretnénk kifejezni támogatásunkat Izrael népe iránt, amely súlyos terrortámadásoknak van kitéve” – hangzik el egy másik videóban, utalva az elmúlt hetekben elkövetett, 11 halálos áldozatot követelő támadások sorozatára.

A videókról beszámoló Times of Israel szerint vélhetően több száz izraeli utazott Ukrajnába, hogy az orosz inváziót követően önkéntes egységekhez csatlakozzon, de a pontos számuk nem ismert. Az Izraelnek címzett, a videókban elhangzó köszönetnyilvánítások sem egészen világos eredetűek, mivel Ukrajna korábban többször is felrótta az izraeli kormánynak, hogy nem tartják megfelelőnek a támogatásuk mértékét.

Izrael azóta, hogy az orosz csapatok február 24-én lerohanták Ukrajnát, kerülte, hogy bármelyik féllel is túl szoros szövetségre lépjen. Azon kevés országok közé tartozik, amelyek viszonylag baráti kapcsolatokat ápolnak mind Ukrajnával, mind pedig Oroszországgal.

A Jeruzsálemből érkező retorika azonban az oroszok által elkövetett széles körű polgári gyilkosságokról szóló jelentések nyomán megválto-

zott. Jaír Lapid külügyminiszter a hónap elején kifejezetten háborús bűnökkel vádolta meg Oroszországot, ami a leghatározottabb kijelentés volt, amelyet egy vezető izraeli tisztviselő eddig Moszkva ellen intézett.

A politikában bekövetkezett enyhe váltásként Beni Ganc védelmi miniszter azt mondta, hogy Izrael sisakokat és golyóálló mellényeket fog szállítani az ostromlott ország mentőszolgálatának, miután sokáig elutasította, hogy bármilyen védelmi felszerelést adjon Ukrajnának.

Bár Jeruzsálem talán némileg megváltoztatta hangnemet, hogy jobban igazodjon a nyugati hatalmakhoz, mindeddig szilárdan elutasította, hogy hozzájáruljon az ukrán katonai erőfeszítésekhez. Ehelyett Izrael 100 tonnás humanitárius segélycsomagot küldött Ukrajnába, és egy tábori kórházat épített az ország nyugati részén.

Kijev már régóta kéri Izraeltől, hogy adjon el neki védelmi célú katonai felszereléseket, köztük a Vaskupola légvédelmi rendszert, de ezt Jeruzsálem eddig elutasította. A jelentések szerint Ukrajna kiberfegyvereket is kért Izraeltől Oroszország ellen, többek között az NSO Group ellentmondásos Pegasus kémsoftverét.

JÓ LESZ A BÓLESZ

Zsidó étkezéskultúránk a török hódoltságtól 1945-ig

A zsidó konyha fontos részét képezi a magyar gasztronómiának. A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum kiállítása a magyarországi zsidó gasztronómiatörténet forrásait állítja a középpontba április 22. és november 27. között: szakácskönyveket, kéziratos receptgyűjteményeket, tárgyakat és dokumentumokat, amelyek segítségével bepillantathatunk a hagyományos zsidó étkezési kultúra hazai történetébe.

Európában a 19. század második felében csak az Orosz Birodalomban élt több zsidó, mint Magyarországon, és Varsó után Budapesten volt a legnépesebb városi zsidó közösség, ezen belül is különösen sok középosztálybeli család – a szakácskönyvek legfontosabb célközönsége. Ők egyfelől szerettek volna igazodni a hozzájuk hasonló szinten élő keresztényekhez, de ugyanakkor megtartani vallásuk pa-

tőségű része a gasztronómiai irodalom. Németország mellett hazánkban publikálták az egyik legkorábbi zsidó szakácskönyvet 1840-ben. Pesten adták ki a világ első héber betűs szakácskönyvét 1854-ben. Világviszonylatban harmadikok vagyunk a kiadott korai zsidó szakácskönyvek számát tekintve. A fennmaradt jelentős számú szakácskönyv feldolgozása lehetővé teszi a magyar zsidó gasztronómiatörténet alaposabb megismerését.

Egy szakácskönyvből vagy receptfüzetből nagyon sok minden megtudható azokról, akiknek készült, szerencsés esetben azokról is, akik írták és ténylegesen használták.

A kiállításon látható anyag legkevésbé látványos, mégis legértékesebb része az a hat magyar kiadású, 19. századi munka – köztük a világ legelső héber betűs szakácskönyve –, amelyek már ritkaságuknál fogva

Fotó: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum

rancsait, köztük a kásrutot, az étkezés szigorú szabályait is.

Keveséből tudott, hogy a 19. századi magyarországi zsidó kultúra nemzetközileg kiemelkedő jelen-

is megérdemlik a figyelmet. Így együtt még soha nem szerepeltek, ahogy olyan kiállítás sem készült még Magyarországon – de talán máshol sem –, amelyek a gasztronómiai kultúrának ezzel az érdekes, mindeddig jórészt feltáratlan részletével foglalkozott volna.

A kiállítás nem jöhetett volna létre a Körner Andrásval való együttműködés nélkül. Ő napjaink magyar zsidó étkezéskultúrájának legjelentősebb kutatója, aki a témában már több könyvet is írt. Számára a szakácskönyvek olyan kulturális tárgyak, melyek forrásai a zsidó otthoni élet történetének, általuk a zsidó társadalomtörténet egy újabb szelete tárul fel.

A neves szakember a kiállítás külső kurátora és egyben tárgyi adományozója, aki dédanyjának 1869-től 1930-ig vezetett kéziratot receptgyűjteményét és más, vendéglátás-történetileg unikális gyűjtését, családi emléktárgyait a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumnak adományozta 2021-ben. Ezek most először lesznek láthatók a nagyközönség számára.

Körner „korlenyomatainak” köszönhetően nemcsak a gasztronómiatörténetben kedvelt ünnepekről (ünnepi szokások, ételek, terítékek) lesz szó, hanem az eddig ismeretlen zsidó hétköznapiak is fókuszba kerülnek. Mindez a kiállításon enteriőr formájában jelenik meg, amelyben központi szerepet tölt be.

A kiállítás célja felkelteni az érdeklődést a zsidó gasztronómia iránt, felhívni a figyelmet a világviszonylatban is jelentős magyar zsidó szakácskönyvekre mint nemzeti kincseinkre, bepillantást nyújtani továbbá a zsidó kultúrába, a zsidó ember hétköznapijait és ünnepeit átszövő bonyolult vallási szabályrendszerbe.

A kiállításához kapcsolódóan a múzeum kiadja Körner András *Jó lesz a bólesz. Magyar zsidó gasztronómiatörténeti tanulmányok* című könyvét. Kurátorok: Saly Noémi és Körner András, projektkoordinátor: Fehérváriné Tóth Helga.

Kultúra.hu

Ukrán gyerekekre vigyáznak a krakkói múzeum munkatársai

A Galíciai Zsidó Múzeumban pedagógusok és pszichológusok foglalkoznak a menekült gyerekekkel, ameddig a szüleik megtervezik, hogy mi legyen a következő lépésük – írja a Jerusalem Post nyomán a *zsido.com*.

A JRoots szervezet munkatársainak felütni, hogy az Ukrajnából menekülő, férjüket a fronton hagyó anyák idejét szinte teljesen lekötő gyermekek ellátása, pedig nagy szükségük lenne arra, hogy nyugodt körülmények között szervezzék újja életüket. Ezért a krakkói Galíciai Zsidó Múzeummal együttműködve napközi otthont hoztak létre. A benti foglalkozásokat mellett a gyerekek kirándulásokat is tesznek, legutóbb például egy étterembe látogattak el, ahol kék-sárga süteményeket készítettek.

„Az Ukrajnából menekülő gyerekek nagyon sokfélék. Számítalan városból és faluból érkeztek, mindegyiküknek más a tudásszintje és az érdeklődési köre. Emellett másfajta emlékeket őriznek a háború előtti életükről. Mindannyian kényszerűségből hagyták el a lakóhelyüket, és ha nincs ez a háború, akkor valószínűleg sohasem találkoznak. Itt van például Vasziliza, aki egy tehetős harkivi családban élt. Lovagolt, kutyái voltak, és sokat nyaralt külföldön. Az otthonuk teljesen megsemmisült, és csak egy kutyája maradt életben. Szvatoszláv pedig egy kis faluból menekült, Zsitomir közeléből. Ő a legkisebb gyerek a családban. A háború előtt ő vigyázott a haszonállatokra. Korábban még a falu határát sem lépte át. Két egészen eltérő világból jöttek, most pedig együtt ülnek és játszanak. Szuperhősökkel hadakoznak. A jókat egy Zelenszkij nevű figura vezeti... Ezek a gyerekek mind ostromot éltek át. Volt, aki napokig, volt, aki hetekig élt tűz alatt. Sokaknak már nincs is hova visszamenniük. Egyes gyerekek nyugodtak, és jól érzik magukat a múzeum biztonságában, mások komoly pszichológiai rehabilitációra szorulnak az átélt szörnyűségek miatt. Van, akik állandó figyelmet igényelnek, sokan agresszívak, vagy éppen

teljes apátiába zuhantak, és semmilyen érzelmet nem mutatnak ki” – mondta Valentyina Merzsievszka, a napközi ukrán felelőse.

„En személy szerint jól érzem magam Krakkóban. A város gyönyörű. Kicsit kisebb, mint Kijev, de rengeteg elegáns kávéház, tágas köztér van, és nagyon jó kenyeret sütnek. Sokat sétálok, és figyelem, ahogy számba szökken a tavasz. Ezek a dolgok az előző, kijevi életemre emlékeztetnek. Nem sokkal a harcok kitörése előtt arról beszélünk, hogy el kellene söpörni a lehullott leveleket, mert nyílnak a kankalinok. Már nem volt rá időnk. A nyíló virágok láttán a kijevi otthonomra gondolok” – tette hozzá.

A napközit szervező JRoots egy Izraelben és Nagy-Britanniában működő nonprofit alapítvány, amely Lengyelországba szervez tanulmányi utakat, és a holokauszt történetét tanítja a résztvevőknek. Tzvi Sperber, a szervezet társalapítója és igazgatója azonnal cselekvésre szánta el magát, ahogy értesült a menekültáradatról. Mivel a JRoots-nak jó kapcsolatai és kiépített infrastruktúrája van Lengyelországban, hatékonyan tudta megszervezni az ukrán gyerekek megsegítését.

Sperber Lengyelországba repült, és rögtön belevetette magát a menekültek ellátásába. Korábbi partnerei segítségével ütőképes csapatot hozott létre, és felállítottak egy disztribúciós központot Krakkóban. Buszokat küldenek az ukrán határra, szállodai szobákat foglalnak le, gondoskodnak az élelmiszer-ellátásról, ruhákat, cipőket vásárolnak, továbbá segélyszállítmányokat indítottak útnak Kijevbe és Lvovba. Generátorokat, gyógyszereket, gyermekjátékokat küldtek a rászorulóknak. A költségeket mind adományokból fedezték.

„Azt tesszük, amit tanítunk. Sokat emelgetjük, hogy »soha többé!«, gyakran feltesszük a kérdést, hogy hol voltak a világ országai a holokauszt alatt, és felelgetjük a Világ Igazainak hőstetteit. Holokausztoktatóként azt teszem, amit ebben a helyzetben tennem kell. Egy percet sem vesztegethetünk el” – mondta Sperber.

Ukrán külügyminiszter: Lavrov nem tudja elrejtetni az orosz elit antiszemitizmusát

Dmitro Kuleba

Forrás: Wikimedia Commons

Dmitro Kuleba elítélte Lavrov szavait, amelyekkel Zelenszkij ukrán elnököt Hitlerhez hasonlította.

Dmitro Kuleba ukrán külügyminiszter elítélte Szergej Lavrov orosz külügyminiszter azon kijelentését, amelyben Volodimir Zelenszkij ukrán elnököt Adolf Hitler náci vezérhez hasonlította azzal, hogy utóbbi ereiben is „zsidó vér folyt”.

Lavrov egy olasz televíziós csatornának tett nyilatkozatában hozzátette még, hogy „a legnagyobb antiszemiták zsidók”. Izrael is tiltakozott az orosz külügyminiszter szavai miatt.

Kuleba a Twitteren azt írta, hogy Lavrov kijelentései sértők mind Zelenszkij, mind Izrael és az egész zsidó nép számára. „Lavrov nem tudta elrejtetni az orosz elit mélyen gyökerező antiszemitizmusát. Undorító megjegyzései sértik Zelenszkij elnököt, Ukrajnát, Izraelt és a zsidó népet” – fogalmazott az ukrán külügyminiszter. Hozzáfűzte, hogy „tágabb értelemben Lavrov szavai azt demonstrálják, hogy a modern Oroszország tele van más népek iránti gyűlölettel”. (MTI)

Közlemény

2022. május 5-én az egyik internetes hírportálon összeállítás jelent meg „Hamarosan nők is olvashatnak Tórát két budapesti neológ közösségben” címmel.

A cikkben nyilatkozó neológ rabbik véleménye szemben áll a neológ zsidó hitrendszerrel, illetve a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) alapszabályában lefektetett, a rabbik számára feltétel nélkül követendő vallási alapelvekkel.

A Budapesti Zsidó Hitközség vezetése felszólította az érintett rabbikat, hogy az alapszabályban foglalt vallási elveket a jövőben feltétel nélküli kövessék.

A Budapesti Zsidó Hitközség vezetése mint az érintett zsinagógák tulajdonosa, fenntartója és a rabbik feletti munkáltatói jogok gyakorlója felhívta az érintettek figyelmét arra, hogy a neológ zsidó hitrendszer, illetve az alapszabály következő megsértése esetén a Budapesti Zsidó Hitközség megteszi velük szemben a szükséges intézkedéseket.

2022. május 11. / 5782. ijar 10.

Mester Tamás
elnök, BZSH

Dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató, BZSH

Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

Radnóti Zoltán
a Budapesti Rabbiság igazgatója

Simon Wiesenthal-díj Karl Pfeifernek

Az Osztrák Köztársaság Nemzeti Alapja a Nemzetiszocializmus Áldozataiért a Simon Wiesenthal-díjat az antiszemitizmus elleni különleges civil társadalmi elkötelezettségért és a holokausztról szóló oktatásért ítéli oda.

A Nemzeti Alapról szóló törvény módosítása révén 2020-ban adták meg a megbízást a 94/2020. számú szövetségi törvényközlöny I. száma alapján.

A Simon Wiesenthal-díjat 2021-től évente egyszer ítéli oda. A szövetségi kormány minden esztendőben 30.000 eurót biztosít erre a célra.

Az elismerést legfeljebb három személy vagy személyek csoportja kaphatja meg, akiket a zsűri javaslata alapján a Nemzeti Alap kuratóriuma választ ki.

Karl Pfeifer

Karl Pfeifer 1928-ban született a Bécs melletti Badenben. 1938-ban szülei Magyarországra menekült, ahonnan sikerült Palesztínába jutnia. 1951-ben visszatért Ausztriába. Pfeifer újságíró, és a bécsi hitközség Gemeinde című hivatalos orgánumnak szerkesztője volt. 2005-ig az izraeli rádió bécsi tudósítójaként és magazinok szabadúszó újságírójaként dolgozott. Munkáiban aktívan fellép az antiszemitizmus ellen.

Alább közöljük a díjátadón elhangzott beszédét.

Az összes díjazott nevében szeretném kifejezni őszinte hálámát ezért a kitüntetésért, amellyel megtisztelnék bennünket. Külön köszönetet szeretnék mondani feleségemnek, Dagmarnak, aki 33 éve kísér, támogat és bátorít. Nélküle nem állnék itt.

Amikor 1996 novemberében a Zöldek parlamenti klubjában bemutatták első könyvemet, a Nem mindig egészen kényelmes címűt, és Simon Wiesenthal mondott laudációt, senki sem gondolta volna, hogy Ausztriában díjat neveznek el róla, és hogy engem ér majd az a nagy megtiszteltetés, hogy átvehetem.

Karl Pfeifer (középen) Wolfgang Sobotka, a Nemzeti Tanács elnöke és Katharina von Schnurbein, a Simon Wiesenthal-díj zsűrielnöke társaságában

Fotó: Hans Punz / APA

Amikor 71 évvel ezelőtt megérkeztem Ausztriába, azzal a magyarázattal fogadtak, hogy a hazaatérők azok, akik a Wehrmachtban vagy a Waffen-SS-ben szolgáltak. Én csak egy visszatérő voltam, és nem volt jogom az állam támogatására. Ennek eredményeként az első címem Bécs városának menedékházában volt a Meldemannstrassén, 49 másik férfival együtt egy hálóteremben. Annak a néhány zsidónak, aki visszatért, rá kellett jönnie, hogy a mélyen gyökerező zsidógyűlölet, amely már jóval a nemzetiszocialista uralom előtt is létezett, nem tűnt el.

Mondjuk ki nyíltan, ebben az országban egyetlen párt, egyetlen társadalmi erő sem állíthatja, hogy 1945 után mindig következetesen küzdött az antiszemitizmus minden formája ellen, és ha egyáltalán érzékelték, akkor elsősorban a politikai ellenfelek körében.

Ma már megértjük, hogy a zsidógyűlölet a társadalom egészének problémája. Az a tény, hogy ma itt állok és átveszem ezt a díjat, azt mutatja, hogy sok minden változott a visszatérésem óta.

Ezt a változást kortársként veszem észre az iskolákban. A köztársaság erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a demokrácia értékeit megtanítsa az osztrák diákoknak. A gyerekek érdeklődve hallgatnak, amikor beszélek, és gyakran észreveszem, hogy meghatódtak és empátikusak.

Aloys Blumauer 240 évvel ezelőtt írta a következőket a Megfigyelések az osztrák felvilágosodásról... című írásában: „Az egyszer szilárdan a fejünkbe vert dolgok elfelejtése sokkal több időt vesz igénybe, mint a tanulás.”

A babonák és előítéletek, amelyekkel az osztrák felvilágosodás gondolkodói annak idején szembeszálltak, még mindig jelen vannak, csak úgy, mint a zsidókkal szembeni gyűlölet. Türelemmel és megértéssel ezeket vissza lehet szorítani. Ezen szeretnénk tovább dolgozni, mert ahogy már az Atyák mondásában is meg van írva: „Nem a ti dolgotok, hogy befejezzétek a munkát, de nem is vagytok felhatalmazva arra, hogy semmit se tegyetek.”

Benet Lavrovnak: Azonnal hagyják abba a holokauszt politikai célú felhasználását

Jeruzsálemben bekérték a külügyminisztériumba Oroszország nagykövét Szergej Lavrov orosz külügyminiszter Adolf Hitler részbeni zsidóságát hangoztató szavai miatt – jelentette a Jediót Ahronót című újság hírportálja, a Ynet.

„Az ilyen hazugságoknak az a céljuk, hogy magukat a zsidókat vádolják meg a történelem legszörnyűbb bűneivel, amelyeket ellenük követek el, ezzel felmentve a felelősség alól az elnyomókat” – mondta Náftáli Benet miniszterelnök Lavrov állításairól.

„Mint már mondtam, egyetlen mai háború sem holokauszt, és nem hasonlít a holokausztra. Azonnal abba kell hagyni a zsidó nép holokausztjának politikai eszközként való felhasználását” – tette hozzá az izraeli kormányfő, aki korábban Jáir Lapid külügyminiszterrel szemben mindig óvatosan foglalt állást Oroszország Ukrajna elleni háborújában, Oroszországot meg sem nevezve.

Lapid megbocsáthatatlan, botrányos kijelentésnek minősítette Lavrov állításait, miszerint „Hitlerben volt zsidó vér”, és „a legnagyobb antiszemita zsidók”.

Az orosz külügyminiszter egy olasz televíziós csatornán hangoztatta, hogy szerinte Volodimir Zelenszkij ukrán elnökben Adolf Hitler náci vezérhez hasonlóan „zsi-

Szergej Lavrov és Náftáli Benet

dó vér folyik”. Lavrov azt mondta: „Zelenszkij? A legnagyobb antiszemita a zsidók, még Hitler is zsidó származású volt.”

„Ez egy megbocsáthatatlan, botrányos kijelentés, szörnyű történelmi tévedés, és bocsánatkérést várunk” – hangsúlyozta Lapid. „A zsidók nem öngyilkosok lettek a holokausztban. A nagyapámat nem a zsidók ölték meg, hanem a náci. Azt mondani, hogy Hitler zsidó származású, olyan, mintha azt mondanánk, hogy a zsidók magukat gyilkolták a holokausztban. A holokauszt ügyében nem vagyunk elnézőek” – közölte az izraeli külügyminiszter.

Lapid a Twitteren bejelentette, hogy az orosz nagykövetet „nehéz beszélgetésre” hívták a külügyminisztérium közel-keleti részlegének vezetőjéhez, de tartózkodott attól, hogy megrovásként definiálja ezt, és megjegyezte, hogy ő maga nem lesz jelen a találkozón.

„Először is javítsák ki tévedésü-

ket, és nyissanak ki egy történelem-könyvet. Nemcsak külügyminiszterként, hanem a budapesti gettóban raboskodó édesapám fiaként is zavar. Nem a zsidók, hanem a náciak küldték oda. A náciak üldözték a zsidókat és megölték hatmillió zsidót. Az ukránok nem náciak, csak a náciak voltak náciak, csak ők foglalkoztak a zsidó nép szisztematikus kiirtásával” – jelentette ki Lapid, akinek édesapja, Tomi Lapid túlélte a holokausztot, majd Izraelben miniszterelnök-helyettes és igazságügyi miniszter is volt.

„Izrael az első pillanattól kezdve azt mondta, hogy elítéli az inváziót. Izrael megszavazta Oroszország elítélését az ENSZ-ben, felfüggesztését az Emberi Jogi Tanácsban, és az egyetlen ország volt, amely Ukrajnában belül tábori kórházat működtetett” – emlékeztetett az izraeli külügyminiszter.

„Néha nemcsak az érdekek, hanem az álláspontok alapján születnek a megfontolások, különösen ha olyan kérdéssről van szó, mint a holokauszt vagy az orosz külügyminiszter efféle kijelentései. A politika nemcsak érdekeket, hanem értékeket is jelent. Azon országok közé tartozunk, melyek szerint Oroszországnak nem lett volna szabad megtámadnia Ukrajnát” – tette hozzá Lapid a Ynet stúdiójában. (Shiri Zsuzsa, MTI)

Több mint 6000 beteget láttak el Izrael bezárta ukrajnai tábori kórházát

Izrael hat hét után bezárta a lakosság szenvedésének enyhítésére létrehozott tábori kórházat Ukrajnában – jelentette a Jerusalem Post című, angol nyelvű izraeli újság hírportálja.

Az izraeli tábori kórházban több mint 6000 beteget láttak el. Megszüntetés és az izraeli önkéntesekből álló személyzet hazatérése azonban az egészségügyi minisztérium közleménye szerint nem jelenti azt, hogy Izrael abbahagyná a humanitárius segélyek nyújtását Ukrajnának.

Az ideiglenes kórházat az izraeli külügyi és egészségügyi minisztérium hozta létre a Seba Kórház és más izraeli kórházak, valamint rendelőintézetek szakembereinek részvételével, a Shusterman Alapítvány, továbbá a Joint amerikai zsidó segélyszervezet támogatásával.

A kórház március 22-én nyílt meg, és az Ukrajnában született néhai Golda Meir izraeli miniszterelnökről kapta a nevét, aki egykor életre hívta a külügyminisztérium Nemzetközi Fejlesztési, Együttműködési és Segítségnyújtási Osztályát. Ez a részleg felügyelte az izraeli tábori kórház működését is.

A Kijev kérésére kialakított intézményben a Seba Kórház több mint 60 dolgozója ápolta az ukrajnai betegeket az orosz rakétafenyegetés árnyékában. A kórházban sürgősségi osztályt, férfi, női és gyermekosztályt, szülészobát hoztak létre, továbbá mentálhigiénés szolgáltatásokat, laboratóriumot, gyógyszerterápiát, járóbeteg-klinikát és diagnosztikai szárnyat működtettek elektromos képpalkotó berendezésekkel. (Shiri Zsuzsa, MTI)

Nican Horovic izraeli egészségügyi miniszter Lvivben a tábori kórház előtt

Fotó: Saron Jániv / Izraeli Egészségügyi Minisztérium

IZRAELI SZÍNES

A Petah Tikva stadionja lesz a leginnovatívabb Izraelben

A Petah Tikva Fejlesztési Alap bejelentette, hogy 5G rendszereket telepítenek a szurkolók számára a HaMoshava Stadionban Petah Tikván.

Az egyedülálló projektben részt vevő vállalatok az 5G világ legmodernebb fejlesztésében vehetnek részt, és bemutathatják technológiáikat, lehetővé téve így a rajongók számára, hogy a korszerű izraeli megoldásokat élvezhessék a labdarúgómeccsek alatt – írja az Arutz Sheva.

A sport világszerte az 5G hálózat ugródeszkája, és lehetséges felhasználása áttörést jelent. Egy olyan valóságban, ahol a fogyasztók és a szurkolók igényei napról napra nőnek, az 5G alapú technológiák fejlesztésében rejlik lehetőségek a sportban innovatív élményt és új gazdasági modelleket jelenthetnek.

Az 5G technológiák olyan speciális funkciókat tesznek lehetővé, amelyek kompatibilisek a sporteseményekkel, mint például a visszapasszások vagy a szolgáltatások azonnali igénybevétele.

A fejlett technológia által teremtett új lehetőségek két fő területen mutatkoznak meg: a szurkolók stadionbeli élményének felerősítésében és az ott-honi drukkerok számára a közvetítések élvezhetőségének javításában.

Keresztvetés Tel-Avivban

Izraelben minden évben kétperces szirénaszóval emlékeznek meg a holokauszt hatmillió áldozatáról. Amikor felhangzik a sziréna sírása, az emberek és a járművek megállnak ott, ahol éppen abban a pillanatban vannak, az autókban kiszállnak a sofőrök és az utasok, és mozdulatlanul, némán várják meg a sükítő hang elhalkulását.

Távolról, tévé, internetes videón nézve is megindító a látvány, de azon a napon Izraelben jelen lenni egyszerűen drámai. Ez az ország gyászára, identitásának egyik fájdalmas alapjára emlékeztető két perc éppen elegendő arra, hogy mindenkinek eszébe juttassa saját veszteségeit, és hangosan vagy hangtalanul együtt sírjon az országot betérítő jajkiáltás hanggal.

Életemben először voltam jom hásoákor Izraelben, s bár tudtam, hogy nemsokára felhangzik a szirénaszó, mégis meglepő és hirtelen volt. Magam is dermedten álltam, s a házak között vágató fájdalmas hang bennem is felidézte családom hatalmas veszteségeit, azokat a hozzátartozóimat, akik a deportálásból nem tértek haza Alapra, Szegedre, Budapestre, Siófokra. S nemcsak őket, hanem a háború után következő nehéz sorsot, a háború okozta betegségeket, az ötvenes éveket, majd a mindennapi élet küzdelmeit évtizedeken keresztül. Eszembe jutottak az új hazát választottak, akik boldogan éltek Ausztráliában, Kanadában, Izraelben, de nem győzték bizonyítani, hogy döntésük helyes volt. (Az volt.)

A sziréna két teljes percig szól, s ez valóban fontos. Ennél kevesebb nem lenne elegendő, hogy gondolatainkba mélyedjünk. S magam is csak a lecsengetésekor léptem vissza a meghatóan fájdalmas emlékek szakadékának szélére, és néztem körül könnyes szemmel az utcán. A szemközti oldalon egy fiatal pár állt dermedten, s csak pár másodperccel később rezzentek fel, ugyanúgy, mint én – az ő lábukat is földbe gyökerezettette a szívtepő hang. A férfi mozdult meg először, s egyenletes mozdulatokkal vetett keresztet a mellén, katolikus módon. A nő nem vetett keresztet, csak megfogta a férfi kezét, és úgy indultak útjukra a Ben Jehuda utcán tovább, az árnyékos oldalon. Keresztény, zsidó, ateista: ilyenkor mindenki emlékezik. Van mire.

Izrael, Tel-Aviv, 2022. 04. 28.

Dombi Gábor

Izrael melletti kiállást ígér tel-avivi nagykövetünk

Izrael melletti további kiállást ígért a nemzetközi szervezetekben Magyarország tel-avivi nagykövete, valamint Izrael önvédelemhez való elidegeníthetetlen joga elismerésének fenntartását – jelentette a Times of Israel című izraeli hírportál.

„A választások semmilyen módon nem változtattak azon, hogy Magyarország kitartóan támogatja Izraelt a nemzetközi szervezetekben és az önvédelemhez való elidegeníthetetlen jogának elismerésében” – hangsúlyozta Benkő Levente, Magyarország Tel-Avivba akkreditált

nagykövete a parlamenti választások várható hatásait és Magyarország nemzetközi diplomáciai helyzetét elemző írásban.

A lap szerint Orbán Viktor miniszterelnök megkérdőjelezhetetlen választási győzelme határozott felhatalmazást ad, és megerősíti a magyar vezető lehetőségét arra, hogy szembeszálljon a különböző uniós álláspontokkal – beleértve az Izrael ellenieket is.

Az írást jegyző Lazar Berman szerint az izraeli kormány számára Orbán győzelme diplomáciai áldás. Budapest az elmúlt években Jeruzsálemet támogatta az Európai Unióban, többször meggátolta az Izraelt bíráló lépéseket, és 2020-ban nem emelt szót nyilvánosan Izraelnek a Ciszjordánia bizonyos részeinek annektálására vonatkozó akkori – meg nem valósult – terve ellen.

Az EU konszenzusos külpolitikai döntéseit a legkisebb országok is képesek meghíúsítani, ami azt jelenti, hogy az Izraelt elítélő határozatokat is mind a 27 tagállamnak – köztük a hagyományosan Izrael-barát visegrádi országoknak, a magyar, lengyel, szlovák és cseh szövetségnek is – jóvá kell hagynia.

Benkő Levente nagykövet

A szerző ismerteti Magyarországot Ukrajnával és Oroszországgal, valamint az Ukrajna elleni háborúval kapcsolatos álláspontját, és az izraeli nézetekhez hasonlítja azokat.

Elemzi az ellenzéki szövetség választási kudarcának okát is, amely szerinte az volt, hogy „sok szélsőjobboldali szavazó nem volt hajlandó a kommunistákra szavazni, a baloldaliak pedig nem akarták támogatni a fasisztákat”.

Berman szerint Orbán egyértelmű győzelme ellenére vannak Izrael számára aggasztó jelek is, pl. a visegrádi országok közti törésvonalak az Oroszország-ellenesség mentén, valamint az Európai Parlament 7-es cikkely szerinti eljárása, amely azt eredményezheti, hogy Magyarország elveszíti szavazati jogát az Unióban. (MTI, Shiri Zsuzsa)

Pá, (cseppet sem) kedves maszk!

Izraelben csak néhány helyen marad kötelező a maszkviselés, megszüntetik az eddig általánosan minden zárt nyilvános térben érvényes maszkviselési kötelezettséget. Eddig a hír, innen az emlékek a korona-kor három évéből. Silló Sándor írása.

Visszatérő rémálmom, hogy az izraeli buszokon minden állomás után elhangzó csipkelődő mondatokat dörge egy égi hang: Bocsika! Maszika! Ezen a buszon nincs helye a koronavírusos történet megfertőződésnek!

A bikkfanyelvű szózat után maszkos Bosch-figurák hajolnak fölém – jóval a megengedett két méteren belülre –, és az anyaszült meztelen pófámra mutogatnak meg a sajátjukra.

Kutatok a zsebeimben, a táskámban, végül a maszkos kerubok kiűznek az édenbuszból a fertőzés kietlen sivatagába...

Itt verejtekől csatákosan felébredek. A rémálomnak vége.

Pár napja nem kötelező Izraelben a maszkviselés, kivéve néhány különösen fertőzésveszélyes helyen, a kórházakban, az idősothonokban, a repülőgépeken, és az Izraelbe érkezés után a negatív PCR-teszt megérkezéséig kötelező házi karanténba utazáshoz. A meztelen arc paradicsomi állapota jön újra.

Vége. Nem akarok óvatosan fogalmazni! Vége!

Az első hetekben úgy léptünk ki az utcára, mintha lopni indulnánk.

Mintha valami társastáncot lejténék egy hatalmas teremben, úgy kerülgettük egymást a járdán. Úgy hajtottuk előre a fejünket a lázmérőzéshez a boltok ajtajában, mintha csak köszönnénk. Megtanultunk a két métert betartva tüntetni.

Aztán az egész egy társasjátékká szelődött.

Nem csüngtünk már a híreken, számolgtatva a betegek és a halottak arányát. Visszaadtuk a Facebookon szerzett virológusdiplománkat, vendégeket hívtunk, kirándulunk, strandolunk.

És lassan – reméljük – végleg elfelejtjük.

A szigorú kijárási tilalom idején nem sokat fotóztam. Untam a szemben lakó szomszédokat az ablakokban, a teraszokon, de azért pár kép készült.

Emlékezték?

Pilóta nélküli elektromos robottaxit mutattak be Izraelben

Izrael nemzetközi szinten is vezető UAV-iparának tapasztalt csapata a közelmúltban bemutatta a Pentaxi prototípusát, amelynek célja rakomány és később akár emberek szállítása a pilóta nélküli gépeken.

Jair Dubester és munkatársai a natanjai székhelyű Pentaxi startupnál gyűjtötték össze az elmúlt években szerzett tapasztalatokat a pilóta nélküli repülőgépekkel (angolul Unmanned Aerial Vehicle), azaz UAV-okkal kapcsolatban, és hamarosan elkészítik a világ első pilóta nélküli repülő robot-taxiját.

A Pentaxi terveken már bemutatott eVTOL, azaz függőlegesen fel- és le szálló elektromos járműve teherszállító és négyszemélyes modellekben is elérhető lesz, és akár 400 kilogrammot is képes szállítani 320 kilométeren át, körülbelül 240 km/órás sebességgel.

Ori Tamari vezérigazgató szerint az első modell valószínűleg egy teherszállító lesz, amely akár 55 kilogrammot is képes szállítani 100 kilométeres távon – írja az israel21.

Dubester becslése szerint a Pentaxi első változata, amelyet rakományszállításra terveztek, 2025-re lesz készen a felszállásra. Még legalább három évnek kell eltelnie ahhoz, hogy egy Pentaxi fizető ügyfeleket szállítson, attól függően, hogy a repülési előírások megfelelnek-e az utasok elvárásainak.

A civil embermentők a háborúk valódi hősei

Oskar Schindler vagy Raoul Wallenberg nevét mindannyian ismerjük, de vannak magyar hősök is, akik civilként végrehajtott embermentéseik során életüket kockáztatták azért, hogy háború idején másokat biztonságba juttassanak.

Az, hogy szeretteinket mindenáron meg akarjuk védeni, ha fegyveres konfliktus alakul ki a közelükben, a lehető legtermészetesebb reakció. Vannak azonban olyan kivételes emberek is, akik arra teszik fel az életüket, hogy számukra idegen, ártatlan

vel később megkezdődött a szlovákiai zsidók kitelepítése, mozgósította rendjét a védelmükben, még a pápánál is közbenjárt az ártatlanok érdekében: 20 ezer szlovákiai zsidót mentett meg.

Az általa alapított rend Thököly úti épületében maga is bújtatott zsidó embereket, illetve volt, akiket hamis papírokhoz juttatott. A XIV. kerületi nyilas pártházzal szemben található rendházának átkutatását – ezzel együtt az ott bújtatottak lebukását – nagy lélekjelenlétének köszönhetően sikerült elkerülnie. A második világ-

meg szolgálatát a második világháborúban: állomása egyfajta menedékhellyé vált, tömegével adott ki behívóparancsokat, melyek segítségével a zsidó emberek elkerülhették a deportálást.

Munkaszolgálatosait a nyilas hatalomátvétel után egy erdőbe küldte fát vágni, hogy megvédhesse őket – taktikája be is vált, mert a Vörös Hadsereg néhány nap múlva felszabadította mindannyiukat. A szlovák határ közelében hamis papírokkal is segítette a zsidókat, hogy idejében kijuthassanak az országból. A nyilasok letartóztatták, börtönbe zárták, majd halálra ítélték, de a fejtelenséget kihasználva sikerült elmenekülnie. A háború után először kinevezték ezredessé, de később, leszerelése után a hadi nyugdíját is elvették tőle, és haláláig nehéz fizikai munkára kényszerült.

Wallenberg, Lutz, Schindler: diplomaták és egy civil hős

Az alig harmincegy éves Raoul Wallenberg azért érkezett Budapestre a semleges Svájcban, hogy életüket mentse: százezer zsidó köszönheti neki, hogy élve kijutott a háború poklából. Svájci vízummal, hamis papírokkal, blöffökkel és pénzzel sikerült ennyi ember életét biztonságba juttatnia. Halálának ideje és körülményei ismeretlenek: valószínűleg szovjet hadifogságba került.

Carl Lutz Wallenberghez hasonló feladatokat végzett, akárcsak a magát spanyolnak kiadó olasz Giorgio Perlasca is. Schindler történetét Spielberg filmjéből mindannyian ismerjük: a szudétánemet gyáros több ezer életet mentett meg.

Kálmán Szonja / Dívány

Raoul Wallenberg azért érkezett Budapestre, hogy életüket mentse

civilek biztonságba kerülhessenek. Történeteikből mindannyian tanulhatunk.

Boldog Salkaházi Sára: az egykori újságíró a háború mártírjává vált

A Kassán született Salkaházi Sára tanítónőként végzett, hivatását gyakorolta is, mielőtt attól eltiltották volna azért, mert nem volt hajlandó felesküdni a csehszlovák kormánynak. Ezután könyvkötészetet tanult, majd húga kalapüzletében dolgozott, de elkezdett írni is: *Fekete furulya* címmel novelláskötete jelent meg.

A felvidéki újságokban a kisebbségbe szorult magyarság hangjává vált tárcái által, majd megismerte a Szociális Testvérek Társaságát, és kérte a felvételét a rendbe. Az újságírói életvitelt azonban itt ferde szemmel nézték – Salkaházi Sára felhagyott a dohányzással is a rend kedvéért.

A Katolikus Dolgozó Nők és Leányok Országos Szövetségének vezetője, a mozgalom lapjának főszerkesztője lett, Schlachta Margittal együtt bújtatott és mentett zsidó embereket. A Bokréta utcai munkásnőotthonban harminc nőt bújtatott hamis papírokkal. Ha nem dorgál meg egy munkásnőt, aki véleménye szerint túl szoros kapcsolatot ápolt egy katonával, talán nem történik baj, de a sértett asszony beárulta őt a nyilasoknak, akik 1944 decemberében megszállták az épületet. Salkaházi Sárát és társait elhurcolták, majd a Dunába lőtték. Egy szemtanú állítása szerint lelövétése előtt a nővér szembefordult a katonákkal, majd széles mozdulatokkal keresztet vetett.

Schlachta Margit: képviselőből az embermentés hőse lett

A békeidőben született Schlachta Margit a Horthy-korszakban a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának első női képviselőjeként került a parlamentbe, később megalapította a szürke nővéreknek is hívott, Szociális Nővérek Társasága nevet viselő katolikus női szerzetesrendet. 1941-ben elsőként szólalt fel a zsidók Galíciába toloncolása ellen: a deportálást az ő határozott állásfoglalásának hatására állították le. Amikor egy év-

háború vérzivatarát túlélő Schlachta Margit a demokratikus parlamentbe még bekerült, ám a kommunista diktatúra kiépülésekor Ausztriába, majd az Amerikai Egyesült Államokba emigrált.

Reviczky Imre: a munkaszolgálatosok védelmezője

Az első világháború borzalmai után honvéd alezredeként kezdte

Gergely Ágnes: A versekkel nem lehet betelni

A költészet napja alkalmából Gergely Ágnes költővel, műfordítóval hallhattunk remek beszélgetést a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület (Mazsike) új, Munkácsy Mihály utcai székhelyén, ahol ez az előadás volt az első nyilvános rendezvény. A költővel Winkler Nóra beszélgetett, a szerző műveiből Takáts Andrea olvasott föl. Ott jártunk és ámulunk.

– Az ember eljegyzi magát a költészettel, és úgy marad egy egész életre. Nagyon fontos, hogy a mindennapjainkban fölragyogjon a líra, mert enélkül valahogy elszürkül az élet – mondta Gergely Ágnes költő, műfordító a Mazsike költésznapi rendezvényén Winkler Nóra kulturális újságíró azon kérdésére, hogy vajon a versekkel, az irodalommal, a lírával eltöltött ennyi évtized után is fölragyog-e egy alkotóban a versek csodája.

Mivel egy nő esetében az évek számáról nem illik beszélni, maradjunk annyiban, hogy Gergely Ágnes az életkora ellenére is olyan hihetetlen szellemi frissességről, érdeklődésről és memóriáról tett tanúbizonyságot, amit egy huszonéves is megirigyelhetne. Ámulva hallgattuk, hogy hosszan idézett például Vergilius általa még kamaszkorában (!) fordított művéből, az Aeneisből, sőt, azt a verset is el tudta mondani, amelyet életében először írt. Igaz, mint kiderült, a saját műveit általában nem tudja fejből, ellenben rengeteg verset képes másoktól idézni.

Az est egyik legfontosabb mozzanata a költő gyakran fölhangzó nevetése volt: az átélt családi

Kirschner Péter, a Mazsike elnöke köszönti a költőt

tragédiák, az üldöztetések, a gettóban töltött időszak, a későbbi nélkülözések dacára csodálatra méltó életöröm sugárzott belőle. Nevetve idézte föl azt is, hogy több mint negyven éve a szigligeti alkotótáborban két barátjával megalapították a háromtagú Rejtő Jenő Klubot, és abban versenyeztek, hogy ki tud több Rejtő-idézetet mondani. Meghallotta ezt Kassák Lajos özvegye, a szigorúságáról ismert Kassák Klára, aki jól leteremtette őket, amiért ilyen „komolytalan” szerzőre pazarolják az időt. Ám odaültették maguk mellé, és fél óra múlva az özvegy (mint Gergely Ágnes fogalmazott) „már fennhangon röhögött velünk együtt”.

Winkler Nóra a munkamódszeréről is kérdezte, mire a költő bevallotta, hogy még mindig ülve, a kezében tartott füzetbe ír, aminek az oka, hogy fiatalokorában, amikor nélkülözött, az albérteti szobákban

Kőbányai János: Kávét a mennyei Jeruzsálemben

Markó Iván halálára még egyszer

Igenis, ezúttal nem elégszem meg az olcsó, rövid időre feltakart emlékekkel. Hogy könnyed rutinnal – a nekrológírással (nem én tehetek róla) lassan azzá válik (szégyen) ezekben az időkben – visszalebbentsem a fátylat egy barátság (egy ember) történetére, s vele a belém (a korszakba) költözésére, s let's go előre. (Hová?)

Igenis, lementem – fizikai és lelki értelemben is – a pincébe, hogy felhozzak Ivánból valami méltót, túlélőt. A veszteséget kompenzálót? Nem! Az így túl egyszerű, s a szóismétlést is kockáztatva: olcsó lenne. Ha nem is árulásmat, de a magára hagyás bűnét kell most kompenzálnom. Mert nem akkor kell vele jóban lenni, az udvartartásába tartozni, amikor sikeres, hanem ami-

kor a Nagymező utca valamelyik bárjában imbolyogva, rossz fogakkal találkoztam vele, s nem rutinszerűen megkérdezni: Hogy vagy, mizűjs? Hanem éppen akkor elkérni újra a telefonszámát, e-mailjét, s valami közös projektbe bevonni. A *Napútban* megjelent könyv részletében látom csak, hogy 2014-ben könyvet adott ki, a címe is ordít: *A magány mosolya* – miért nem adtam ki? (Magánkiadás: jaj!) Miért csak nem is hallottam róla? Most bezeg – egyetlen antikvár példánya sem kapható – ha minden igaz, egy szlovák antikváriumban nem írták rá: „előjegyezhető”. Hála isten! Ahogy a minapi nekrológomban írtam: most léphet be az új életébe, amely sokkal inkább méltó lehet ahhoz, amit elhagyott, s amit ő jaj, hogyan hagyott el.

S lehet, akkor is – sőt: még inkább akkor kellett volna fölhívni, amikor a mohón és oly gyalázatosan egysíkú tömegmédiák a „nem elszámolt” milliókkal gyanúsították – hiszen akár a saját, nagyságrendekkel szűkebb költészetes példamon is tudom, hogy valaki vagy a könyveléshez ért, vagy a maga missziójához.

A pincéből felhozott negatívok is szomorúságról tanúskodnak – egyfajta száműzetésről, de mennyivel katartikusabb reménytelenségről, ami magában hordozza az újjászületést. Igaz, a képek Jeruzsálemben rögzítődtek a lélek és a fényérzékeny anyag falára. A szent városban, amely a feltámadásnak nyújtott és nyújt helyet és népet. S amelynek lehetete oly mélyen átjárta Ivánt.

Jó tudni, hogy már a mennyei Jeruzsálemben vagy. A magányos asztalodhoz – szerintem akkor is, csak kitakartam a képből – majd nemsoká nekem is rendelünk kávét.

Múlt és Jövő Online

dolgozik, amikor minden csendes. Megtutuk tőle, hogy a rendezvényt megelőző éjszakán hajnal háromkor jutott eszébe egy ötlet, amin aztán reggel hétig dolgozott – úgyhogy nem aludt egy perccel sem.

Beszélt arról is, hogy költőnek és műfordítóknak lenni nem ugyanaz, ez két különböző szakma, bármennyire egybe szokták mosni az emberek. Sőt, ő maga műfordítani jobban szeret, mint saját verset írni, ez utóbbi során ugyanis gyöttri magát, kínlódik, a műfordítást azonban élvezzi. Megosztotta velünk azt az észrevételt, hogy vannak nagyon jó költők, akik valamilyen titokzatos oknál fogva rossz műfordítók. Jó íráskészséggel rendelkeznek, s valahogy mégsem képesek egy-egy műfordítást eltalálni. Ugyanakkor jóval kisebb azoknak az aránya, akik kiváló műfordítók, de rossz költők – példának Devecseri Gáborra említtette, aki hihetetlen színvonalas teljesítményt nyújtott Homérosz-fordításaiban, a saját versei azonban meglehetősen rosszak voltak. Már meg sem lepődünk rajta, hogy gyorsan idézett is egy Devecseri-költeményt az 1950-es évekből...

Egyszerűen ennél jobb és méltóbb költésznapi beszélgetést aligha szervezhetett volna a Mazsike. Emelte az est fényét, hogy Kirschner Péter, a Mazsike elnöke emlékeztetett rá: a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület 2021-ben Gergely Ágnesnek adományozta a Magyar Zsidó Kultúráért díjat, amelyet a kitüntetett a vírusjárvány miatt akkor nem tudott átvenni. Az elismerés átadását (egy virágcsokor kíséretében) most pótolták be.

Kácsor Zsolt / Mazsihisz

Lucy néni emlékének megőrzésére

Egy éve, május 6-án fejezte be földi életét a magyar és a világ más tájain élő zsidó közösségek által is ismert és szeretett Braun Lucy néni. Életműve és személyisége sokak életét gazdagította, a zsidó élet és hagyományok iránti elkötelezettsége sokak számára volt példa. Ahogy saját maga fogalmazta: „Egész életemet a zsidóság megsegítésére szenteltem férjemmel, Braun Tiborral.” A holokauszt idején, ahogyan ez a róla készült dokumentumfilmekből is kiderült, 14 éves kislánként mentette meg édesanyja és nővére életét. Szeretete, barátsága megnyilvánult abban, hogy saját kezével főzött ételt vitt az ünnep idején a Szeretetkórház betegeknek, sokakat láttak vendégül otthonukban, és ébren tartották a hagyomány és a zsidó élet szeretetét a szocializmus idején.

Az utóbbi majd harminc év során a Dohány utcai zsinagóga kapuja alatti kis boltjának pultja mögül ápolta széles körű baráti kapcsolatait és örvendeztette meg az idelátogatókat különleges munkáival, melyeken egyéni mó-

don tudta textilre, kerámiaira álmódni a zsidó nép évszázados együttélését a magyarsággal. Így ötvöződnek alkotásaiban a híres Herendi porcelán motívumai a zsidó motívumokkal vagy a híres habán kerámia mintái a mögött. Dovidal, a menórával, a sábbáti gyertyatartókkal.

Élete utolsó vágya volt elkészí-

teni az Álommadarat, a Szól a kakas már dallamának csodálatos madarát. Az Izrael és a zsidó nép kapcsolatának végső helyreállításába vetett remény naponta foglalkoztatta, ahogyan mondta: „Mindennap eljön hozzám az én madárkám és visszavisz Izraelbe. Mindannyiunkat visszavisz Izraelbe.” Ezt az álmát, az Álommadár textilre hímzett képét megvalósította.

Nővére unokájával fogtunk össze, hogy megmentsük örökségét, és lehetőségeink szerint továbbvigyük életművét. Élete utolsó hónapjaiban megfogalmazott tervét és annak megkezdett munkálatait valósítottuk meg, amikor létrehoztuk az Álommadár webáruházat. Ez azokat a munkákat teszi elérhetővé, amelyek már elkészült állapotban maradtak meg Lucy távoztá után. Elköteleztük magunkat, hogy ezeket is gondozzuk, és az érdeklődésnek megfelelően új darabokat is létrehozunk, legyen az zsinagógai textil vagy az otthoni ünnepek kiegészítője.

Webáruházunk elérhetősége: www.lucybraundesign.com
Bánó Szilvia és Simonyi Andrea

Klein Sándor halálára

Tavaly december 18-án töltötte be 100. életévét és 2022. április 26-án hajnalban meghalt Klein Sándor, a BZSH Újpesti Szeretotthonának legidősebb lakója. Csöndes, visszafogott, szerény életet élt, és így is hunyt el: álmában, csöndesen elaludt.

Klein Sándor szegény zsidó családban született 1921. december 18-án a beregszászi járásban lévő Gát községben, ahonnan a trianoni döntés után átköltöztek a magyarországi Tiszalúra. Édesapja postás volt, még lovas kocsival járta a vidéket. Sándor is ezt a foglalkozást űzte évtizedeken át, már ami a lovas kocsi- zást illeti: 1948-tól nyugdíjba vonulásáig fuvarosként dolgozott Kazincbarcikán. Igaz, addigra a családja több tagját elveszítette: rokonai közül sokakat lágerekben gyilkoltak meg. Őt munkaszolgálatra vitték a Felvidékre, s voltaképpen ennek köszönhetette, hogy nem került haláltáborba, ugyanis Tiszalúcon maradt.

Pár hónappal ezelőtt készült vele egy portréciikk a Mazsihisz honlapjára, s feltűnő volt, hogy a beszélgetésben – akárcsak egész életében – Sanyi bácsi került a lágerekkel kapcsolatos, rettenetesen hangzó szavakat. Ő így fejezte ki magát a mártírokká lett családtagjaival kapcsolatban: odavesztek Lengyelországban...

Ő maga, valamint a húga és az öccse túlélte a holokausztot, majd mindkét testvére emigrált. Egyikük alijázott, a másik Kanadában telepedt le. Szép családot alapítottak – ami Sanyi bácsinak nem adatott meg. Így hát a testvérei gyermekeire volt olyan büszke, mintha a sajátjai lettek volna: a beszélgetések során gyakran emlegette, hogy milyen sokra vitték.

Klein Sándort a Kozma utcai temetőben helyezték örök nyugalomra, az újpesti főrabbi, Szerdócz Ervin temette, Biczó Tamás főkántor énekelte.

Legyen neki könnyű a föld!

Kácsor Zsolt

Mártír-istentiszteletek országszerte

Május 20., péntek Szentendre	16.00	imaház
Május 22., vasárnap Hódmezővásárhely	10.00 11.00	temető zsinagóga
Május 26., csütörtök Vác	10.00	zsinagóga (Eötvös utca 3.)
Május 29., vasárnap Nagykanizsa	10.30	zsinagógaudvar
Baja	11.00	
Devecser	11.00	temető
Pásztó	11.00	temető
Tata	10.00	temető
Tatabánya	13.00	temető
Szentes	11.00	temető

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérik figyelemmel a honlapon is (mazsihisz.hu), mert változás lehetséges.

Gyógyszertámogatás

Az időnként szükségessé váló, átlagosnál drágább gyógyszer beszerzéséhez lehet támogatást igényelni. A támogatás felső határa nincs rögzítve, de tájékoztatásul közöljük, hogy az eddigi gyakorlatunkban 50.000 Ft volt a legnagyobb összegű támogatás.

Támogatási akciónk magánjellegű, az anyagi fedezete biztosított, és a hozzánk beérkezett adatokat az előírt titoktartással kezeljük. Várjuk a rászorulókat jelentkezését.

Részletesebb tájékoztatás a következő telefonszámon kapható: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

NAPTÁR

Május 19., csütörtök	Ijjár 18.	Lág boajmer
Május 20., péntek	Ijjár 19.	Gyertyagyújtás: 8.01
Május 21., szombat	Ijjár 20.	Szombat kimenetele: 9.18
Május 27., péntek	Ijjár 26.	Gyertyagyújtás: 8.09
Május 28., szombat	Ijjár 27.	Újholdhirdetés Szombat kimenetele: 9.28
Május 29., vasárnap	Ijjár 28.	Jeruzsálem napja
Május 31. kedd	Sziván 1.	Újhold

Mese a jámbor ember tehenéről

Történt egy jámbor emberrel, hogy volt neki egy tehene. Vele szántott, vele aratott. A tehén meg vitte és viselte vele munkája minden terhét.

A jámbor elszegényedett egy idő után. Mit volt mit tenni, eladta az állatot egy nem zsidónak. Hat napon keresztül szántott vele az idegen. Szombaton kivitte szántani, a tehén azonban összeroskadt a járom alatt, és nem akart szántani. Odament, ütötte-verte a tehenet, de az meg sem mozdult. Amikor látta, hogy így van, ment a volt tulajdonoshoz, és mondta neki: „Gyere, vidd a tehened, mert hat napig dolgoztam vele, a hetedik napon kivittem, lerogyott, és semmi munkát nem akart végezni. Bármennyire ütöttem, meg sem mozdult a helyéről.”

Miután ezt elmondta neki, megértette a jámbor ember, mi van, miért nem végez munkát a tehén! Megértette, hogy a tehén hozzá volt szokva, hogy pihenjen szombaton. Mondta a jámbor: „Figyelj, én felállítom, és megint szántani fog.” Ment, és súgta a tehén fülébe: „Tehénke, tehénke, amikor tulajdonomban voltál, pihenésed volt szombaton. Most, amikor utolértek bűneim, el kellett adjalak a nem zsidónak. Kérlek, állj fel, és végezd a munkát új gazdád szokása szerint.”

A tehén azonnal felállt, és munkát akart végezni. Az idegen azt mondta a jámbornak: „Nem engedlek el, amíg nem mondd meg, mit súgtál a fülébe a tehénnek... netalán elvarázsolta?” A jámbor ember mondta: ezt és ezt mondtam neki, tudattam vele, hogy egy nem zsidó tulajdonában van. Dolgoznia kell szombaton is. Miután végighallgatta, a nem zsidó megijedt, megremegett, és mondta: „Itt van ez az állat, beszélni sem tud. Nincs benne értelem, nincs benne szellem, mégis felismerte Teremtőjét! Itt vagyok én, az Ember, aki értelmet és szellemet kapott... hogy nem ismerem fel Teremtőmet?”

Ment a zsidóval, tórát tanult, betért, és a Johánán ben Torro (marha fia) nevet kapta, arra a tehenre emlékeztetve, aki példát mutatott számára.

Mondja az a balga: „Minden zsidó megy szántani és vetni a mezőre, és mi lesz végül vele? Fáradozik magában, és nincsen vele senki, csak fáradozik egyedül a kenyéréért.

Mondta erre az Örökkévaló: „Van valami, amit nektek adok, emberek! Társat adok nektek. Legyen társatok a szombat. Ezen a napon hagyjátok abba a munkát, menjetek zsinagógába, imádkozzatok és tanuljatok!”

Tanította rabbi Berachia: „...nem másra adta Isten a szombatot, hanem élvezetre. Nem adta másért a tórát, csak hogy tanuljátok, és ne legyen vita se köztetek.”

Amint mondták a bölcsek: „Fáradoznak! Szombaton mennek, és élvezetük van. Munkások, akik fáradoznak munkájukkal egész héten, jönnek szombaton, és a tórával foglalkozva megpihennek élvezettel!”

Szerdócz J. Ervin főrabbi

APRÓ- HIRDETÉS

Üzemorvosi, háziiorvosi rendelés
Zuglóban, Vezér u. 156.
VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig.
Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.dr.viragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Mindennemű régiséget vásárolok díjtalan kiszállással. Teljes lakáskiürítéssel! Híradástechnikát, bakelitlemezeket, bútort, könyvet, kerámiát, porcelánt, bronztárgyakat, órákat, kitüntetést, papírrégiséget, pénzeket, játékokat (retró tárgyak előnyben). Pintér Nikolett, 06-1/466-8321, 06-30/973-4949.

Kastélyok berendezéséhez vásárolok festményeket, ezüstöket, bronzokat, órákat, bútorokat, hagyatékot stb. Üzlet: herendi77@gmail.com, 06-20-280-0151.

Régiségek-hagyaték, örökség felvásárlása készpénzért. 06-20-932-6495, www.antikbudapest.hu, e-mail: antik@antikbudapest.hu

Szobafestést, mázolászt vállalkozok. Leinformálható vállalkozó. Telefon: 06-30-252-9371.

Au pair kerestetik Stuttgartba. Egy fiatal zsidó család Stuttgartból egy hároméves kislíával és egy egyéves kislíával keres októberről au pair segítséget. Külön bejáratú lakrészt és teljes ellátást, valamint zsebpénzt, az utazás költségeit és egy esetleges nyelvtanfolyamot is biztosítunk. Fontos lenne a kisgyerekek felügyeletében szerzett tapasztalat. Ehhez kapcsolódik a gyerekekkel való foglalkozás és adott esetben az étkeztetés is. A hároméves kislíának a német nyelv mellett ért magyarul és oroszul is, a kislányunkat is szeretnénk ugyanezekre a nyelvekre megtanítani. Egy más között a családban németül beszélünk, de mind a két szülő beszél folyékonyan angolul is. A mama tud oroszul is, a papa pedig magyarul is. Becslésünk szerint a foglalkoztatottság heti kb. 20-25 órát tenne ki. Érdeklődés esetén kérjük, írjon ne-

künk a miau@gmx.de e-mail-címre, lehetőleg egy rövid életrajzzal. Egy első személyes beszélgetést a legegyszerűbben Skype-pal folytathatnánk.

Azonnal megszabadítjuk antik tárgyaitól, természetesen jó pénzért cserébe! Antik tárgyak, régiségek, bútorok, festmények, szőnyegek stb. azonnali készpénzes felvásárlása országosan. Teljes hagyatékfelvásárlással és komplett lakáskiürítéssel kapcsolatban is várjuk megkeresését! Több mint 30 éves szakmai tapasztalattal állunk rendelkezésére a hét minden napján 8-tól 8-ig. Varga István, Rugexpert régiségbolt. 1136 Budapest, Hegedűs Gyula utca 4. Telefonszám: +36-70-775-7804. E-mail: info@rugexpert.hu, weboldal: www.rugexpert.hu

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. www.jungoras.hu, 06-70-505-5620.

Hőgyészen azonnal beköltözhető, 4 szobás, összközműves, téglá családi ház wellness résszel, két garázzsal, kerttel, kamerarendszerrel eladó. Ár: 23,9 millió Ft. 06-30-973-0452, salmen.eniko@t-online.hu

Nerc, róka, mindenfajta szörme- bundát vásárolok, teljes ruhanemű-hagyatékot, kiegészítőket, könyveket és dísztárgyakat, régiségeket. 06-20/229-0986.

Idős emberek gondozását vállalom. Felnőtt szakápolói végzettséggel rendelkezem, 2012 óta csak idős emberek gondozásával foglalkozom. Dolgoztam Izraelben és Angliában, izraelita családnál. Elérhetőségem: 06-30-831-5520.

Hírek, események röviden

– 1%. Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (88 év feletti) Jád Vásemitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockázatásával mentették a zsidó üldözötteket. Köszönjük támogatását. Igaz Emberekért Alapítvány. Adószámunk: 18040094-1-43.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujélet@mazsihisz.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUBB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üz-

letág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Imi bácsi 100 éves!

Születésnap köszöntő

Niszán hónap 23-án volt peszách ünnepének utolsó napja. A Dohány-zsinagógában ezen a napon az ünnep még a szokottnál is fényesebb volt, ugyanis a 100 éves Kertész Imrét köszöntöttük. Megható volt látni, ahogy felmegy a tórához, majd Frölich főrabbi úr megáldja őt.

Sokan eljöttek. Családtagok, hitestvérek, Hevesről a polgármester és néhány kedves ismerős. Imi bácsi derűs, kiegyensúlyozott ember, akinek olykor kicsit hamiskásan, de mindig mosolyog a szeme. Akik Hevesről ismerik, valószínűleg szaktudásáért, becsületességéért, megbízhatóságáért és bölcs életszemléletéért szeretik. Sokat tett szülővárosáért. Szerény, halk szavú ember, de addig nem nyugodott, amíg a temetőgondozáshoz szükséges pénzt meg nem szerezte a hitközségtől.

A zsinagógában felidéződött bennem megismerkedésünk és mindaz, amit tőle hallottam.

1999-ben találkoztunk először. Akkoriban vesztette el feleségét, Klári nénit, és bizony nagyon magányosnak érezte magát. Szombatonként együtt vettünk részt a családi ebédeken az Erzsébet körúton Lili néninél és Miki bácsinál. Rendszert én vittem őt haza a Nagymező utcába. Az út mindig rövidnek bizonyult, megérkezésünk után még hosszú percekig az autóban ücsörögtünk és folytattuk a megkezdett beszélgetést életéről, munkáról, családról. Első látásra megkedveltük egymást. Lehetett ez másképp valakivel, aki ugyanazt a nevet viseli, mint imádtott apukám?

Egy idő után a közös ebédelések elmaradtak, mert Imi bácsi Ilonka szeméjében újra társra talált, akivel már 20 éve együtt vannak. Telefonon beszélgettünk, és persze találkoztunk, néha a körúton, máskor demonstráción, tüntetésen, az Élet Menetén. Kivel is gyalogoltam volna kilométereket, álldogáltam volna órákig, ha nem az örökifjú Imi bácsival? Mentünk a Bethlen térről a Józsefvárosi pályaudvarig, a Klauzál tértől a Parlamentig, az Erzsébet hídtól a Duna-parti holokauszt-emlékműig, és még sorolhatnám. Persze voltak zsinagógai helyszínek is, így a Hunyadi tér, az OR-ZSE, a Dohány vagy a Hegedűs-Csáky. Lassan hozzászoktam, hogy lépten-nyomon parlamenti képviselők, polgármesterek, rabbik üdvözlőtek kitüntetett tisztelettel.

100 év! A mai fogalmak szerint három emberöltő.

1922-ben született Hevesen, egy háromgyermekes zsidó családba. Édesapja bádogos volt, igen szerényen éltek. Amikor világra jött, a házban petróleumlámpa világított, édesanyja sparherden főzött, a vizet az artézi kútról hozták, a kertben volt az árnyékszék.

Imi bácsitól sokat tanultam, és egy ismeretlen korszakot, világot ismertem meg általa.

Mesélte, hogy Egerben járt iskolába, amit csak úgy tudtak megoldani, hogy az egyik nagybácsinál lakott, a másiknál étkezett. Akkoriban ez az összefogás természetes volt a zsidó családoknál.

Amikor elvégezte a négy polgárit, édesapja felhozta őt Pestre, hogy szakmát tanuljon. Igen ám, de kiderült, hogy havi 8 pengőt kell fizetni a kosztért, kvártélyért, amit ők nem vállalhattak. Így azután édesapja tanította meg a bádogos szakmára.

1942-ben hadköteles honvédként vonult be Kőszegre, ahol útépitésen dolgoztak. 1943-ban a fegyvereket ásóra, kapára cserélték, munkaszolgálatos lett. A kiképzés után Kárpát-aljára, majd 1944-ben lengyel területre került, Dolina közelében hágót építettek. Egy hadapród őrmester bádogost keresett, hogy üllőkatát készítsen a hadosztályparancsnoknak, így Imi bácsi még ott is használt vette szakmájának. A munkaszolgálatból megszökött, a debreceni zsidó szervezet segítségével jutott haza Hevesre. Akkor tudta meg, hogy szüleit és imádtott húgát Auschwitzba deportálták.

A szüleit már nem látta viszont.

Azt mindig tudtam, hogy az élethez sok szerencse kell, de Imi bácsi elbeszéléseiből más is kiderült. Ezekben a szörnyű években, élethelyzetekben képes volt mindig meglátni a jót is. Többször mesélte nekem, hogy Kőszegen szerencséjére egy tisztességes századparancsnokot kaptak, akit a háború után megkeresett, és haláláig tartotta vele, később a lányával a kapcsolatot. A háború után próbálta megtalálni a hadapród őrmestert is, de sikertelenül, mert nem tért vissza a frontról.

1946-ban házasodott meg Klári nénnel Hevesen. A szülői házban kezdtek közös életüket, majd 1950-ben Budapestre költöztek, onnan járt vissza Hevesre dolgozni.

Imi bácsi feltehetőleg jó géneket örökölt, de pozitív életszemlélete is hozzájárulhatott ahhoz, hogy ilyen magas kort ért meg egészségben. Ez tükröződik vissza derűs lényén, mindig mosolygó tekintetén. Soha nem volt hiú, de a munkája büszkeséggel töltötte el.

Eszembe jut egy mulatságos történet, amit tőle hallottam. Egyszer a háziorvosnál volt, aki a vizsgálat során kérte, tegye fel a szemüveget. Imi bácsi a legnagyobb zavarban volt, nézte az asztalon fekvő szemüveget, nem tudta, mit tegyen, de azért megfogta. Az orvos döbbenetesen nézte, mit csinál, hiszen ő azt akarta, hogy a sajátját vegye fel. Nem kis meglepetést okozott, amikor a 85 éves páciens közölte, ő bizony nem hord szemüveget. Ilyen és hasonló történetek váltak mára a családi legendárium részévé.

Amikor 93 évesen abbahagyta a bádogosságot, lassan felszámolta a műhelyét, és 2015-ben a teljes berendezését átadta a hevesi Helytörténeti Gyűjteménynek. Egy hagyományos iparosmesterség emlékei maradtak így fenn. A múzeumi eseményen nagy büszkeséggel vettünk részt.

Imi bácsi többé már nem ingázik Heves és Budapest között, de a hevesi élet, a munka és az emberek máig hiányoznak neki.

Múltak az évek, eljött az idő, amikor már több segítségre szorult, és a család úgy döntött, hogy a Szeretetházban nagyobb biztonságban van. Imi bácsi ott is elégedett, hálás a kiváló ellátásért, csak hiányzik neki Ilonka, a család és a megszokott élete. Persze látogatókból soha nincs hiány.

A három fia közül Pista Kanadában, Lali Izraelben él, a legkisebb fiú, Gyurika – ahogy ezt mondani szokták, kalandvágyból – itthon maradt. Imi bácsinak 6 unokája és 11 dédunokája van, közülük aki csak tehette, itt volt a születésnapon, ami mindannyiunk számára felejthetetlen élményt jelentett.

Nádor Éva

Egy tanulmány szerint a sör fiatalon tarthatja a DNS-t

Jó híreink vannak, jelentsen bármit is a gyakorlatban annak ténye, hogy a sör fiatalon tartja a DNS-t. Annyi biztos, hogy a kávéval való összevetésben utcahosszal nyerte az öregítés-fiatalítás versenyt. Az öregedés molekuláris jeleit vizsgálva a kutatók ugyanis úgy találták, hogy a sör és a kávé ellentétes hatású a sejtek élettartama szempontjából.

Ha azon tűnődsz, érdemes-e meginnod még egy csésze kávé, hogy ébren maradj, vagy épp felnyiss egy hideg sört a napod végén, segítünk dönteni: egy új kutatás szerint a sörben lévő élesztő megakadályozhatja a sejtek öregedését. Mindez persze nem jelenti azt, hogy az alkohol ne lenne ugyanolyan káros benne, mint a tudományos felfedezések előtt, de ha úgy döntöttél, mindenképpen iszol valami alkoholtartalmút, akkor van egy érved a sörözés mellett.

A Tel-avivi Egyetemen (TAU) végzett kutatás szerint a koffein és az alkohol drasztikusan eltérő hatással van az emberi genomra. Pontosabban az egyik lerövidíti, a másik pedig meghosszabbítja a telomereket, a DNS-szálak végsapkáját, amelyek a feltörékvő tudomány szerint az öregedés és a rák indikátorai lehetnek.

A TAU molekuláris mikrobiológiai és biotechnológiai professzora, Martin Kupiec által vezetett csapat élesztősejteket használt annak feltárására, hogy a különböző környezeti tényezők miként befolyásolhatják DNS-ünket. A csapat nem mindennapi megállapításra jutott.

„Első alkalommal azonosítottunk néhány környezeti tényezőt, amelyek megváltoztatják a telomerek hosszát, és megmutattuk, hogyan teszik ezt” – mondta Kupiec közleményében. „Amit most feltártunk, az egy napon hozzájárulhat az emberi betegségek megelőzéséhez és kezeléséhez” – fűzte hozzá.

A telomerek esszenciális fehérjék, amelyek biztosítják a DNS-szálak

Nem lehet elég korán elkezdni gondolkodni az öregedés kérdéséről

Fotó: Chris Tobin / Getty Images Hungary

megfelelő másolását és javítását. Mindegyik kromoszómád végén DNS-szakaszok találhatók, amelyeket telomereknek neveznek. Ezek segítenek megvédeni a kromoszómák végeit a károsodástól vagy a közeli kromoszómákkal való egyesüléstől. Minden alkalommal, amikor egy sejt megkettőződik, telomerjei rövidülnek, és ha túl rövidek, a sejt elpusztul. Lényegében ezeket segít megvédeni vagy legalábbis nem elpusztítani a sör egyik alkotóeleme.

Egyesek azt állítják, hogy a telomerek rövidülése nagymértékben hozzájárul az öregedési folyamathoz és a betegségek kialakulásához. Ám azt egyelőre senki sem érti teljesen, hogy a telomerrövidülés milyen hatással van az általános egészségünkre.

Elizabeth Blackburn molekuláris biológus – a 2009-es fiziológiai és orvosi Nobel-díjas – 2004-es tanulmánya megállapította, hogy a telo-

SPÁNN GÁBOR

Macesz

Ülök a szakrendelő várójában a többi 30-40 hering között, úgy nézünk ki, mint egy horrorfilm statisztái: mindenkin álarc, amin viszont látok a Barcelona fociklub színeitől kezdve Frédi és Béli arcképeig mindent. Én naiv, vittem magammal egy krimit, tudván, hogy annak ellenére, hogy reggel 9-re volt időpontom, ez a délelőtti az élenjáró magyar egészségügyé. Olvasnék, de utolért minden orvosi váró átka: szomszédom beszélhetnékje. Azt már régen tudom, hogy az emberek egy része örül, ha bejut egy orvosi váróba, mert ott végre van kinek elpanaszolnia azt, ami senkit nem érdekel, néha az egészségügyi személyzetet sem. Ilyenkor egy ilyen előtér tévéstudióvá válik, ahol lehetséges volna akár egy kibeszélőshow felvétele is – Mónika nélkül, mivel úgylis egyre kevesebb a nővér.

Az én padszomszédom hozzám hasonló korú, disztigvált úriembernek nézett ki. Láttam, hogy a maszk fölül erősen szemez velem, és reméltem, hogy nem tetszem neki, de tartottam tőle, az, hogy én rá sem nézek, nem fogja visszatartani attól, hogy leszólítson. Meg is történt... – Ne haragudjon, hogy megzavarom az olvasásban, de hát a gyilkosa megvárja. De ezt úgy érzem, el kell mesélnem magácskáknak is. Van egy zsidó szomszédom a lakótelepen, és arról panaszkodott, hogy az ő egyik most elmúlt nagy ünnepén – tudja, amikor a zsidóknak csak maceszt szabad enni – a felesége csak az ünnep közepén kapott maceszt, így késve tudtak csak a maceszgombócós húsvévesnek örülni. Mit szól hozzá, uram, hogy már maceszt sem lehet kapni? Bemondtak az interneten minden hülyeséget szállításról meg valami logisztikáról, de én megmondom önnek a tutit! Itt nem történt más, mint hogy az a zsidó Zelenszkij átküldte ide emigránsnak álcázva az embereit, és azok fölvásárolták a szegény magyar zsidók elől a maceszt. Hát ide jutottunk! Ha nem adunk géppisztolyt, viszik a maceszt!

Én először becsuktam a könyvet a reménytelenség biztos tudatával, és évek óta először sokáig nem tudtam megszólalni. Magamban tudtam, hogy Zelenszkij zsidó – ha nem is tudtam volna, óránként tudatták velem –, de hogy ennyi a hülye köztünk, arra még az orvosi váróban sem számítottam. Hogy válaszoljon, hogy érveljen erre az ember? Pengeéles elméből ennire futotta: – Uram! Látott ön bizonyíthatóan ukránt, amint mázsaszámra vásárolja a maceszt? Vagy látta, hogy azt elviszi az országból? Vagy látott hiteles felvételt arról, hogy Zelenszkij aranyból épült bunkerében két pofára eszi a maceszt? Kéretlen beszélgetőtársam értetlenül nézett rám, és feleletével nem azt bizonyította, hogy egy szellemóriás: – Uram, jobb, ha elhiszi, mert hiteles forrásból hallottam! Ekkor nyílt az ajtó, és a „helybéli Mónika” kiáltotta a nevemet, hogy én következem. Először a biztonság kedvéért még egyszer megnéztem a rendelő réztábláját, nem az van-e ráírva, hogy pszichiátria. Majd visszafordulva még annyit mondtam: – Uram, vegyen mély levegőt, mert attól megnyugszik! Engem nemrég választottak meg a Mi Hazánk Mozgalom ortodox zsidó tagozatának elnökévé, és ígérem, hogy kivizsgáltatom ezt az ügyet!

kutatást azzal, hogy az élesztősejteket környezeti stresszhatásoknak tették ki, például hőmérséklet- és pH-változásoknak, valamint speciális vegyszereknek. Míg a legtöbb stresszor nem volt hatással a telomerek hosszára, az eszpresszóban található koffein mennyisége csökkentette a telomereket, a sör viszont valamiképpen meghosszabbította azokat.

Hogy többet megtudjanak, a TAU csapata 6000 élesztőtörzset vizsgált meg, amelyek mindegyike más de-aktivált gént tartalmazott, és tesztelték őket a telomerhosszuk meghatározására. Kimutatták, hogy körülbelül 400 élesztőtőgen – amelyek közül sok ugyanaz, mint az emberi genomban – vesz részt a telomerek hosszának meghatározásában. A kutatók szerint ez aláhúzza a genom stabilitásának fenntartásában részt vevő hálózat fontosságát.

Mint sok más dolognak az életben, a koffein és az alkohol fogyasztásának is vannak előnyei és kockázatai. Számos tanulmány kimutatta, hogy a két ital hogyan árt, és emellett miképpen segítheti a szervezetet.

Szabó Eszter / Dívány

GONDOSKODÁS NEMZEDÉKRŐL NEMZEDÉKRE

Kérjük, támogassa Ön is adója egyházaknak adható 1%-ával a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége munkáját!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ:
WWW.GONDOSKODUNK.MAZSIHISZ.HU

TECHNIKAI SZÁM: 0358